

GUIA DIDÀCTICA

**Minerals crítics en conflicte:
actuem des de la justícia
ambiental i el consum
responsable!**

medicusmundi
mediterrània

Índex

Estructura i enfocament	Pg. 3
Eix Minerals	Pg. 4
Activitats eix Minerals	Pg.6
Eix Sistema de producció	Pg. 9
Activitats Eix Sistema de Producció	Pg. 10
Eix Consum Responsable	Pg. 13
Activitats Eix Consum Responsable	Pg. 14
Eix Salut	Pg. 18
Activitats Eix Salut	Pg. 19
Eix Emergència Climàtica	Pg. 21
Activitats Emergència Climàtica	Pg. 23
Eix Justícia Global	Pg. 26
Activitats Justícia Global	Pg. 27
Fitxa 1	Pg. 31
Fitxa 2	Pg. 33

Aquesta guia està pensada per acompanyar al professorat de secundària i a qualsevol persona que es dediqui a l'educació o la dinamització en l'àmbit no formal.

Els temes tractats estan vinculats al projecte d'Aprenentatge i Servei "Minerals crítics en conflicte: actuem des de la justícia ambiental i el consum responsable!", de Medicus Mundi Mediterrània.

Estructura

Per cada temàtica, aportem una breu introducció, a partir de la qual poder aprofundir mitjançant els enllaços suggerits i una feina d'investigació pròpia. A continuació, proposem una sèrie de dinàmiques participatives i d'activitats que es poden fer soltes o de manera consecutiva, en funció de les necessitats del grup i de la persona dinamitzadora.

No és imprescindible seguir l'ordre proposat a la guia, tot i que les dinàmiques estan pensades amb una seqüència concreta, per tal de passar d'una visió més general a temes més específics. La durada de cada dinàmica és aproximada, i pot durar més o menys segons l'edat de les persones participants, el tipus de grup, la necessitat d'aprofundir, etc.

Enfocament

A Medicus Mundi Mediterrània apostem per una educació transformadora basada en la justícia global, tenint en compte les desigualtats entre el nord i el sud globals i cercant una aproximació profunda dels problemes, des d'una mirada crítica amb perspectiva feminista i ecologista, que ajudi a entendre la complexitat del món contemporani.

Gairebé totes les dinàmiques preveuen una activitat per grups o en plenària per fomentar el diàleg entre les persones participants, l'intercanvi d'idees i entrenar la capacitat d'escolta.

Creiem que per assolir un procés educatiu integral, cal coherència entre el que ensenyem i com transmetem la informació, com tractem a les persones participants i com gestionem les dinàmiques internes del grup. Per aquest motiu, proposem començar cada dinàmica compartint unes normes que facilitin el diàleg i l'expressió, emmarcades en la comunicació no violenta: escolta activa, parlar en primera persona, no interrompre, fer intervencions concises perquè tothom pugui intervenir i evitar actituds irrespectuoses.

Per fomentar l'escolta activa, us convidem a dur a terme els debats en plenària amb les cadires en semicercle o en qualsevol altra forma que estimuli l'atenció del grup.

EIX MINERALS

La mineria és una activitat econòmica fonamental per al desenvolupament de l'economia actual, però té un gran impacte a nivell social i ambiental.

El coltan, per exemple, és un mineral estratègic vital per a la fabricació de dispositius electrònics com ara telèfons mòbils, ordinadors i vehicles elèctrics, degudes les seves propietats úniques de conductivitat i resistència a la calor. Però la seva extracció té un impacte social i ambiental devastador, incloent-hi explotació laboral infantil, finançament de grups armats, desforestació i contaminació de l'aigua.

També existeixen els minerals que es defineixen com a crítics: són essencials per a la producció de béns i serveis de l'economia actual, però tenen una alta probabilitat d'escassetat o d'interrupció pel que fa al subministrament. Aquests minerals s'utilitzen en una àmplia gamma de tecnologies, incloses les energies renovables, l'electrònica, l'automoció i la defensa i són recursos essencials en la transició verda i energètica actual.

Alguns dels minerals crítics més utilitzats en la nostra tecnologia inclouen:

- **Liti:** es fa servir en les bateries dels vehicles elèctrics, les bateries d'emmagatzematge d'energia i les bateries dels telèfons intel·ligents. Impactes en el medi ambient i en la salut: alt consum d'aigua, efectes negatius en la salut, cremades a la pell en les piscines d'evaporació.
- **Cobalt:** es fa servir en les bateries dels vehicles elèctrics, les bateries d'emmagatzematge d'energia i els imants permanents. Impactes en el medi ambient i en la salut: contaminació d'aqüífers, es pot trobar amb plom, cadmi, arsènic o urani, tòxic per a animals i plantes en concentració elevada, dany a l'ADN de nens i risc de defectes congènits, dermatitis.
- **Níquel:** es fa servir en les bateries dels vehicles elèctrics, les bateries d'emmagatzematge d'energia, els acers inoxidable i els aliatges de níquel-crom. Impactes en el medi ambient i en la salut: emissions de diòxid de sofre, contaminació d'aqüífers, extracció en zones d'alta concentració de biodiversitat, drenatge àcid de les mines.

La demanda de minerals crítics està creixent a mesura que l'economia mundial es torna cada vegada més dependent de les tecnologies modernes. Aquest augment de la demanda està exercint una forta pressió sobre l'explotació d'aquests minerals, cosa que ha provocat un augment dels preus.

L'escassetat de minerals crítics també té implicacions geopolítiques: els països que controlen els recursos d'aquests minerals podrien tenir una influència significativa en l'economia mundial.

La transició a una economia més sostenible requerirà un ús més eficient i sostenible dels minerals crítics i un replantejament del sistema de producció.

PER APROFUNDIR

- Velasco R. i Pérez, A. (2022). *Minerals crítics en conflicte i alternatives per la justícia global des de la compra pública: el cas del vehicle elèctric.* Barcelona: Medicus Mundi Mediterrània.
- Torrents, G. (2022). *Minant una transició ecològica. Impactes ambientals i socials de la mineria que sosté la transició a la mobilitat elèctrica privada.* Barcelona: Observatori DESCA.
- Planas, M. (2015). *Minerals CrÍTICs Indústries extractives i aparells electrònics.* Barcelona: Enginyeria Sense Fronteres.

ACTIVITATS

1. ON SÓN ELS MINERALS?

Objectiu: fer visible la presència de minerals en la nostra vida quotidiana i prendre consciència de la relació existent entre les nostres vides i les de les persones mineres.

Durada: 30 minuts

Materials: paper i bolígraf

Dinàmica:

- a. (10') Es demana al grup que pensi en els minerals que usem en la nostra vida quotidiana, amagats en els nostres objectes, en els nostres cossos, en les nostres butxaques i d'apuntar-los en un paper. Es pot fer individualment o en grups de 3-4 persones.
- b. (10') Es fa una llista conjunta a la pissarra.
- c. (10') Es debat en plenària, preguntant si esperaven trobar tants minerals en el seu dia a dia, quins creuen que són prescindibles i quins imprescindibles, si saben com s'extreuen.

Claus

Són molts els minerals que utilitzem en la nostra vida quotidiana: el gal·li de la pantalla del despertador, el coure dels tubs que porten aigua als nostres banys, el tàntal de la bateria dels nostres mòbils, l'or en la placa base dels productes electrònics, el coltan en la bateria dels mòbils, el cobalt en els condensadors, etc.

La dinàmica proposada pot fer-se ràpidament, com a introducció a altres activitats sobre mineria, o bé pot allargar-se, deixant més temps per fer una recerca a la biblioteca o a internet.

És important que en el llistat hi apareguin els minerals dels nostres productes electrònics.

2. MINES DE COLTAN

Objectiu: descobrir el funcionament d'una mina de coltan i el seu impacte ambiental i social.

Durada: 55 minuts

Materials: pantalla, projector, altaveus, ordinador, connexió a internet

Dinàmica:

- a. (20') Es projecta el vídeo [«Mines de Coltan»](#) (16'11''), un extracte del programa "Salvados" de Jordi Évole que mostra el funcionament de les mines de coltan a la República Democràtica del Congo, introduint el tema de les mines verdes, mines sense explotació.
- b. (15') Es formen grups de 4-5 persones i es dona a cada grup una frase extrapolada del documental perquè debatin internament si hi estan d'acord o no, si la frase expressa una realitat nova o alguna cosa que ja coneixien i com la situació descrita té relació amb nosaltres.

- c. (20') En plenària, es posen en comú les reflexions dels grups, deixant espai perquè totes les persones puguin expressar-se.

Grup 1. "Hay un hilo invisible entre el móvil que llevamos en el bolsillo, los ordenadores y lo que pasa aquí. De aquí salen muchos de los minerales que acaban en los sistemas electrónicos de nuestras casas".

Grup 2. "La guerra no ha acabado. Se firmó una paz en 2003, pero sigue habiendo grupos rebeldes que controlan minas, gente que se aprovecha de sus minerales. Lo que hacen es echar a toda la gente de estos territorios y empezar a excavar los minerales."

Grup 3. "El coltán lo utilizan para los transmisores electrónicos. El coltán, al final, lo que hace es que podamos tener móviles, más pequeños, más finos, más ligeros. Que es un poco lo que todos pedimos, ¿no?"

Grup 4. "Mina verde significa que no hay rebeldes controlando la mina, que no hay trabajo infantil, que no hay mujeres embarazadas trabajando. La roja significa que está controlada por los rebeldes, que utilizan a niños esclavos, que utilizan a mineros esclavos, que aterrorizan a la población para controlar la mina más tranquilamente, incluso que roban a las poblaciones de alrededor."

Grup 5. "El precio del coltán fue mucho mayor en la época del boom. Ahora está a 25 dólares el kilo, en una mina verde. En una mina roja lo podemos encontrar a 3 dólares el kilo. Si lo comparamos con el coltán que se vende en otros países "más desarrollados", es muy barato. El precio en un país desarrollado se multiplica más o menos por 30."

Grup 6. "Sí, es justo. (Las empresas) ganan bastante dinero, pero nosotros seguimos siendo los desafortunados. Los otros se llevan el coltán al extranjero y ganan mucho dinero. Los que trabajamos seguimos siendo pobres."

Claus

Una opció és donar la mateixa frase a tots els grups per aprofundir sobre un tema específic. Una altra opció és donar un parell de frases a cada grup i més temps per debatre, per fomentar el debat i posar en diàleg elements diferents del documental (per exemple, donar a un mateix grup la frase 3 i la frase 6). Aquesta activitat permet oferir una perspectiva històrica de l'extracció de coltan (i d'altres minerals) a la República Democràtica del Congo, donar a conèixer la presència de grups armats malgrat els acords de pau, introduir el concepte de mina verda i de la llei Obama.

3. VIATGE A LA ZONA ZERO DEL MÓN DIGITAL

Objectiu: conèixer, a través d'imatges reals i entrevistes, la situació d'explotació que es viu a República Democràtica del Congo a causa de l'extracció de coltan.

Durada: 45 minuts

Materials: pantalla, projector, altaveus, ordinador, connexió a internet

Dinàmica:

- a) (10') Es projecta el vídeo: "[Viatge a la zona zero del món digital](#)" (8'42"), un reportatge de TV3 de 2015 sobre l'extracció de coltan a la República Democràtica del Congo i el seu impacte sobre la població a nivell social i humà.
- b) (15') Es formen 4 grups i es distribueix un full amb preguntes.

Grup 1

- Què penseu sobre el que ha explicat el vídeo?
- Quins són els riscos per la salut dels miners?

Grup 2

- Quins problemes presenta el vídeo?
- Creieu que hi ha una manera alternativa de gestionar les mines que no sigui aquesta?

Grup 3

- Per què no es considera una altra alternativa?
- Qui es fa ric amb aquest sistema? Qui té avantatges?

Grup 4

- Creieu que Àfrica és pobre?
- Quin paper complim nosaltres, que vivim a Barcelona, en aquesta història?

- c) (20') Es posen en comú les reflexions fetes per grups i es debat sobre algunes de les preguntes.

Claus

Posar atenció al fet que l'Àfrica, en general, i la República Democràtica del Congo, en particular, no és pobra, sinó que és un territori que ha estat empobrit per la colonització abans i per la sistemàtica explotació per part d'empreses transnacionals després. Cal remarcar la responsabilitat dels països del nord global en l'explotació d'aquests territoris, sempre vigilant de no culpabilitzar-nos com a persones consumidores per tal de no perdre l'interès del grup.

EIX

SISTEMA DE PRODUCCIÓ

El sistema de producció econòmic actual es basa en el capitalisme i és un sistema que genera vulneracions i desigualtats a diferents nivells.

- **Desigualtat econòmica.** La diferència entre els més rics i els més pobres ha augmentat de manera exponencial en les últimes dècades. Segons dades de l'Organització Internacional del Treball, l'1% de la població mundial posseeix més del 50% de la riquesa mundial. Aquesta desigualtat econòmica té un impacte negatiu en la vida de moltes persones, que tenen menys accés a l'educació, a la salut, a l'habitatge i altres recursos bàsics.

- **Vulneració de drets laborals.** L'extracció i producció de la majoria dels productes que utilitzem està deslocalitzada. Les empreses solen aprofitar-se de regulacions ambientals i condicions laborals més laxes dels països receptors per a reduir els seus costos laborals. La deslocalització és un fenomen complex que té un impacte negatiu en els drets laborals, el medi ambient i l'economia global. Les persones treballadores que estan en una situació de precarietat laboral tenen menys seguretat econòmica i estan més exposades a la pobresa, la malaltia i la violència. A més, la precarietat laboral contribueix a la desigualtat social.

- **Impacte ambiental.** El nostre sistema de producció té un impacte ambiental significatiu en tots els elements de l'ecosistema. La producció industrial, el transport i la generació d'energia són les principals fonts de contaminació de l'aire. Aquesta contaminació pot provocar problemes de salut com malalties pulmonars i càncer.

La producció industrial, l'agricultura i la urbanització són les principals fonts de contaminació de l'aigua, que pot provocar la mort de la vida aquàtica i la contaminació de les fonts d'aigua potable. La producció agrícola, la ramaderia, l'extracció de recursos naturals i la gestió de residus són les principals fonts de contaminació del sòl, que pot afectar la qualitat del sòl i la seva capacitat per sostenir la vida vegetal.

En general, la producció de béns i serveis genera una gran quantitat d'emissions de gasos d'efecte hivernacle, que contribueixen al canvi climàtic.

És necessari buscar alternatives que garanteixin una distribució més equitativa de la riquesa, que protegeixin els drets de les persones treballadores i que respectin el medi ambient.

PER APROFUNDIR

- [Mobile Social Congress](#) (web)
- ODG (2023). [La mina, la fàbrica i la botiga. Dinàmiques globals de la “transició verda” i les seves conseqüències al “triangle del liti”](#) (llibre)
- The Story of Stuff Project (2013). [The Story of Change](#) (vídeo)

ACTIVITATS

1. THE STORY OF ELECTRONICS

Objectiu: prendre consciència de l'impacte del cycle de vida dels productes electrònics a nivell social, ambiental i humà.

Durada: 30 minuts

Materials: pantalla, projector, altaveus, ordinador, connexió a internet

Dinàmica:

- a) (10') Projectar "[The Story of Electronics](#)" (7'46" en anglès amb subtítols en castellà), un vídeo de The Story of Stuff Project, que explora les vulneracions laborals i ambientals causades per la cadena de producció dels productes electrònics.
- b) (20') Proposar algunes preguntes per la reflexió i animar el debat:
 - Per a què utilitzeu el mòbil en el dia a dia?
 - Quants anys té el vostre mòbil? Quan l'heu canviat?
 - Coneixíeu els impactes ambientals que té el procés productiu d'un mòbil?
 - Quin és el preu d'un mòbil? Estem tenint en compte el cost ambiental? I les vulneracions dels drets laborals?
 - Com us sentiu en conèixer aquests impactes?
 - I nosaltres, què podem fer per canviar aquesta "història"?

Claus

És important no demonitzar la tecnologia i rescatar també les coses positives que ens proporciona. No obstant això, es tracta de reconèixer les responsabilitats de la indústria electrònica en la vulneració sistemàtica de drets laborals i en l'enorme impacte en el medi ambient, així com la nostra responsabilitat com a persones consumidores.

2. LA HISTÒRIA DE LES COSES

Objectiu: conèixer el funcionament del sistema de producció i fomentar la cerca de solucions sostenibles i realment transformadores.

Durada: 60 minuts. Opcional 90 minuts

Materials: pantalla, projector, altaveus, ordinador, connexió a internet.

Dinàmica:

- a) (20') Projectar el vídeo "[La història de les coses](#)" (21'17"), un documental animat que ensenya el funcionament del nostre sistema de consum capitalista, els seus impactes en el planeta i en les persones, i les seves contradiccions.

- b) (20) Escriure a la pissarra les 5 fases del sistema de producció: extracció de recursos, fabricació, transport, ús i fi de vida. Parar el vídeo al minut 19'14" i dividir les persones participants en grups de 4-5 persones: tindran 20 minuts per pensar en totes les solucions que s'haurien d'aplicar en cada fase perquè el sistema de producció sigui més sostenible i just amb totes les persones a tot el món. Cada grup pot treballar totes les fases o bé centrar-se en una fase diferent.
- c) (20') Fer la posada en comú, projectar l'última part del vídeo i debatre.

Claus

Estem esgotant els recursos naturals molt ràpid i sabem que depenem d'ells. Buscar solucions per canviar el sistema de producció no és una opció entre d'altres, sinó que és l'única manera de poder sobreviure en aquest planeta. En la posada en comú, és important que es parli sobre el paper i la responsabilitat de les empreses, dels governs i de les persones consumidores. Valorar el decreixement del sistema de producció com a possible solució: produir menys i consumir menys. Vigilar que totes les solucions no es basin en una fe cega en la tecnologia. És important que hi surti la gran contradicció del sistema capitalista, que preveu un creixement infinit en un planeta amb recursos limitats.

Activitat opcional:

(+30') projectar el vídeo "[La història de les solucions](#)" (9'06"). Debatre amb el grup quines són les solucions trobades en la dinàmica anterior que canvien realment el sistema i quines són les que aporten un canvi limitat i que, en realitat, continuen alimentant el sistema tòxic. A continuació, dedicar 10 minuts a identificar més solucions realment enfocades a canviar el sistema productiu.

3. VEHICLE ELÈCTRIC: ÉS LA SOLUCIÓ DE LA MOBILITAT DEL FUTUR?

Objectiu: investigar el problema del vehicle elèctric i del model econòmic individualista.

Durada: 60 minuts

Materials: còpies impreses de l'article, bolígrafs i paper

- a) (20') Dividir les persones participants en grups de 4-5 persones i lliurar una còpia del reportatge del Crític "[Vehicle elèctric: és la solució de la mobilitat del futur?](#)" sobre el vehicle elèctric i els perills de canviar la tecnologia sense tenir en compte l'escassetat de minerals.
- b) (10') Debatre sobre l'article, preguntant quins elements del reportatge els han cridat més l'atenció, quins problemes han identificat i quina aportació de les múltiples veus entrevistades els ha interessat més.
- c) (15') Per grups, pensar en solucions creatives i reals al problema presentat a l'article. Algunes preguntes que es poden plantejar per fomentar la reflexió:
- Quines normes podria seguir una empresa per fer una transició ecosocial que beneficiï a totes les persones?
 - Quina responsabilitat tenen els governs? Quines estratègies podrien implementar?

- Què podem fer nosaltres?

d) (15') Posada en comú de les reflexions dels grups.

Clau

Fomentar la recerca de solucions creatives, evitant de caure en la simplificació d'un tema tan articulat. Al contrari, fomentar la cerca de solucions complexes, que involucrin múltiples actors, que es desenvolupin en un termini de temps ampli, que aportin beneficis a moltes persones, pensant en el nord i també en el sud global.

EIX

CONSUM RESPONSABLE

El consum responsable és una actitud que implica fer un consum conscient i crític i que es demostra tant a l'hora de comprar un producte o contractar un servei, com en el nostre dia a dia, utilitzant eficientment els recursos dels quals disposem. El consum responsable es basa en dues màximes, que són **consumir menys i que el que consumim sigui el més sostenible possible**.

Consumir menys significa reduir la quantitat de béns i serveis que adquirim: planificar les compres (pensar abans de comprar i no comprar per impuls), reparar els productes que s'espantllen, reutilitzar (fer servir coses de segona mà o compartides), donar o vendre el que ja no fem servir.

Consumir productes sostenibles significa optar per productes que estan fabricats amb materials i mètodes de producció que són respectuosos amb el medi ambient i amb les persones. Per exemple: productes ecològics (produïts sense pesticides ni fertilitzants químics), productes de proximitat (produïts en el nostre entorn, de manera que s'eviten els transports llargs i la contaminació que això genera), productes de segona mà, productes de comerç just i de l'economia social i solidària.

El **comerç just** és un moviment internacional que té com a objectiu canviar les relacions comercials entre els països rics del Nord (els consumidors) i els països empobrits del Sud (els productors), per promoure relacions més justes. El comerç just es basa en els principis de la justícia social, la sostenibilitat i la transparència.

L'**Economia Social i Solidària (ESS)** és un sistema econòmic basat en els principis de la cooperació, la participació i la responsabilitat social. Les empreses de l'ESS són gestionades per les persones que hi treballen o que hi participen, i tenen com a objectiu generar beneficis socials i econòmics per a la comunitat.

El consum responsable té molts beneficis, tant per a l'individu com per a la societat en general, perquè genera i fomenta una economia sana, protegeix el medi ambient, promou la justícia social.

PER APROFUNDIR

- [Xarxa d'Economia Solidària](#)
- [Pam a Pam, el mapa de l'economia social i solidària](#)
- [Podcast de Carne Cruda sobre *greenwashing*](#)

ACTIVITATS

1. PLUJA D'IDEES

Objectiu: explorar la terminologia i els conceptes relacionats amb el sistema de consum i les alternatives existents

Durada: 55 minuts

Material: pissarra, pòstits, bolígrafs

Dinàmica:

- a) (5') S'escriuen a la pissarra les següents paraules:
 - 1) Fast fashion
 - 2) Black friday
 - 3) Obsolescència programada
 - 4) Obsolescència percebuda
 - 5) Carbon footprint
 - 6) Right to repair
 - 7) Consum responsable
 - 8) Economia social i solidària

- b) (10') Es lliuren 8 pòstits a cada persona, i se li demana d'escriure en cada pòstit una paraula, emoció, idea, concepte que associa a cadascuna de les paraules de la pissarra.

- c) (40') Es col·loquen els pòstits al costat de la paraula corresponent. La persona dinamitzadora o les participants llegeixen en veu alta les diverses paraules, donant temps a l'escolta i al debat. L'objectiu és arribar a donar una definició de totes les paraules i trobar la relació entre elles.

Claus

És important emmarcar les responsabilitats dins del sistema de consum, sense culpabilitzar a les persones participants, però sí assumint la nostra responsabilitat ja que formem part d'aquest sistema. El llistat de paraules ofereix exemples de problemes del nostre sistema de consum (ex. fast fashion, black friday) i possibles solucions (ex. right to repair, economia social i solidària).

- **Fast fashion** (moda ràpida). Grans volums de roba produïts per la indústria de la moda, en funció de les tendències i d'una falsa necessitat d'innovació, que contribueix a introduir al mercat milions de peces i a fomentar la substitució accelerada dels nostres armaris.

- **Black Friday**. És el dia que inaugura la temporada de compres nadalenques amb rebaixes molt significatives en nombroses botigues i grans magatzems.

- **Obsolescència programada.** És la determinació de la fi de la vida útil d'un producte: després d'un període de temps calculat pel fabricant o per l'empresa durant la fase de disseny, l'objecte es torna obsolet, no funcional, inútil o inservible per diversos procediments, per exemple, per falta de recanvis, induint a la compra d'un nou producte que el substitueixi.

- **Obsolescència percebuda.** Es considera que la vida útil d'un producte acaba quan surt un nou model i no necessàriament perquè s'hagi millorat, sinó més aviat per canviar la seva aparença.

- **Carbon footprint.** És un indicador ambiental que pretén reflectir la totalitat de gasos d'efecte d'hivernacle emesos per efecte directe o indirecte d'un individu, organització, esdeveniment o producte.

- **Right to repair.** Coalició d'organitzacions europees que lluiten per un canvi de sistema en la reparació. (<https://repair.eu/es/>)

- **Consum responsable.** Concepte defensat per organitzacions ecològiques, socials i polítiques que considera beneficiós canviar els hàbits de consum humà, ajustant-los a les necessitats reals i optant per béns i serveis que afavoreixen la conservació del medi ambient, la igualtat social i el benestar de les persones treballadores.

- **Economia social i solidària.** Conjunt d'iniciatives socioeconòmiques, formals o informals, individuals o col·lectives, que prioritzen la satisfacció de les necessitats de les persones per sobre del lucre.

2. MUNTANYES DE ROBA I ILLES DE PLÀSTIC

Objectiu: reflexionar sobre l'enorme impacte ambiental, social i humà que genera el nostre sistema de consum i fomentar la mobilització de les persones en la cerca de solucions.

Durada: 60 minuts

Materials: un ordinador per grup o 1 còpia impresa de cada article

Dinàmica:

- a) (5') Es divideix la classe en 5 grups i a cada grup se li assigna un dels articles proposats: els articles 1 i 2 tracten del gran abocador de roba al desert d'Atacama, els articles 3 i el 4 de l'illa de plàstic que hi ha al Pacífic, i l'últim del *greenwashing* que fan les empreses.
- b) (15') Deixar 15 minuts per llegir l'article i resumir-lo. És important que els grups vegin les fotos que acompanyen els articles.
- c) (25') Cada grup presenta un resum del seu article, durant 2 minuts. A continuació, es promou el debat entre els grups, reflexionant sobre l'impacte del nostre sistema de consum.
- d) (15') Pensar en accions concretes que es poden emprendre per incidir sobre aquesta situació, des d'accions adreçades a les empreses i als governs, fins a accions diàries de consum responsable. Fomentar la creativitat recordant la importància de pensar en accions que canviïn realment el sistema.

Claus

És important tancar la sessió amb un llistat d'accions que deixin constància que, davant del desastre ambiental i social del sistema de consum, podem dur a terme accions concretes i ben organitzades. **Fomentar les solucions creatives i col·lectives.** L'article 5 pot ser l'últim a analitzar perquè tracta del *greenwashing* de les empreses i pot proporcionar un bon tancament que enllaci amb un debat posterior sobre la responsabilitat de les empreses.

Article 1

Fisher, A. (2022). [“Un vertedero colosal de ropa asfixia la reserva natural del Desierto de Atacama, en Chile”](#). A *National Geographic*, 4 d'agost.

Possibles preguntes per ajudar a l'exposició del grup:

- Quin tipus de roba hi ha a l'abocador d'Atacama?
- Per què aquesta roba s'ha dut allà?

Article 2

Bartlett, J. (2023). [“Atacama, el lugar donde van a morir las prendas de ropa 'lowcost’”](#). A *National Geographic*, 11 d'abril.

Possibles preguntes per ajudar a l'exposició del grup:

- Com és que la moda ràpida ha acabat en aquest desert?
- De què treballa la gent que viu a prop de l'abocador?
- L'article fa esment d'alguna mena de solució?

Article 3

(2018). [“La ‘isla de basura’ es una amenaza para la vida marina en el Pacífico”](#). A *National Geographic*, 8 d'octubre.

Possibles preguntes per ajudar a l'exposició del grup:

- Quin és l'impacte ambiental de l'illa?
- Com s'ha format l'illa de plàstic?

Article 4

López, A. (2021). [“La isla de basura del Pacífico está siendo colonizada por plantas y animales”](#). A *National Geographic*, 2 de desembre.

Possibles preguntes per ajudar a l'exposició del grup:

- De què està feta l'illa d'escombraries?
- Per què representa un problema?

Article 5

Gibbens, S. (2022). [“Lavado de cara ecológico en empresas supuestamente 'eco friendly': no todo es lo que parece”](#). A *National Geographic*, 22 de novembre.

Possibles preguntes per ajudar a l'exposició del grup:

- Quines empreses s'esmenten a l'article i per què?
- Quines són les principals tècniques de *greenwashing* usades per les empreses?

3. EL PROBLEMA DEL GREENWASHING

Objectiu: explorar el concepte de *greenwashing* i aprendre a desconstruir el missatge publicitari enganyós.

Durada: 55 minuts

Material: còpies de l'article imprès (1 x grup), còpies de la fitxa #1 (una còpia per grup).

Dinàmica:

- a) (10') Crear grups de 4-5 persones i entregar una còpia de l'article "[Reino Unido prohíbe los anuncios de combustibles fósiles de Repsol, Shell y Petronas por 'greenwashing'](#)", publicat per *El Salto*, el 7 de juny de 2023.
- b) (10') Comentar l'article amb tot el grup, destacant els elements més importants i aprofundint en el concepte de *greenwashing*.
- c) (15') Tornar a formar els grups i lliurar una còpia de la fitxa #1: hauran d'observar les publicitats presentades, valorar si es tracta de *greenwashing* i identificar altres elements amagats a l'anunci.
- d) (20') Posar en comú les reflexions dels grups.

Clau

Les publicitats presentades són d'empreses molt contaminants que segueixen polítiques empresarials que alimenten la crisi climàtica i un consum de recursos insostenible.

Coca-cola: va ser classificada com l'empresa més contaminant de plàstic d'arreu del món per l'organització [Break Free From Plastic](#).

H&M: un informe de 2021 de [Changing Markets Foundation](#) va revelar que el 96% de les afirmacions de l'empresa són enganyoses i que no se sostenen.

Santander: el 2022 va ser el banc líder mundial en el finançament de petroli i gas a l'Amazonia, segons [La Marea](#).

Repsol: malgrat fer declaracions públiques sobre el seu compromís amb el medi ambient, la sostenibilitat i la transició ecològica, és l'empresa més contaminant de Catalunya, segons [La Marea](#).

Shell: és una de les empreses energètiques que més aposten pels combustibles fòssils segons [La Marea](#).

EIX SALUT

En un món globalitzat, els factors que influeixen en la salut són molts: el context polític, la situació d'emergència climàtica, la situació ambiental i tot allò que pugui afectar a la salut de les persones. De fet, segons l'OMS, la salut és un estat complert de benestar físic, mental i social, i no només l'absència de malaltia.

Per això, quan parlem de salut és important conèixer el concepte *determinants socials de la salut*, que fa referència a les condicions en què les persones neixen, creixen, viuen, treballen i envelleixen. Aquests determinants inclouen factors com l'educació, l'habitatge, el treball, la nutrició, l'entorn, les condicions polítiques i mediambientals, i l'accessibilitat a l'atenció sanitària, entre d'altres.

Els determinants socials de la salut tenen un impacte significatiu en la definició de *salut global*: la promoció de la salut i el benestar de totes les persones, sense importar la seva ubicació geogràfica o la seva situació socioeconòmica. Salvaguardar la salut global implica abordar els factors que afecten la salut, tant a escala local com global.

El dret a la salut global encara no està plenament garantit, deguda la persistència de pobresa, desigualtats, guerres i conflictes armats, desastres naturals, els efectes del canvi climàtic...

Cal recordar que *la salut és un dret humà fonamental* que garanteix a tots els membres de la societat l'accés igualitari a una atenció sanitària, medicaments, una alimentació sana, aigua potable, serveis socials sanitaris i de salut mental.

Per garantir el dret a la salut i a la salut global és necessari que els governs, les organitzacions internacionals i les comunitats treballin conjuntament per abordar aquests factors i que la ciutadania sigui conscient de tot allò que contribueix al propi benestar físic, psicològic i socioeconòmic.

PER APROFUNDIR

[Institut de Salut Global Barcelona](#)

[Medicus Mundi](#)

[People's Health Movement](#)

[Salut, Drets, Acció](#)

ACTIVITATS

1. SALUT GLOBAL

Objectiu: aprofundir en el concepte de salut en tots els seus aspectes.

Durada: 50 minuts

Material: pissarra, paper, bolígrafs

Dinàmica:

- a) (5') Crear grups de 4-5 persones i escriure a la pissarra tres conceptes clau: salut global, determinants socials de la salut, dret a la salut.
- b) (15') Per grups, es demana identificar el significat d'aquests conceptes, tractant d'arribar a una definició i, si és possible, trobant exemples que reforcin la seva definició.
- c) (30') En plenària una persona representant de cada grup comparteix els resultats del treball grupal. Es veuran quines definicions i exemples coincideixen, on hi ha confusió o poca informació, amb l'objectiu d'assolir una definició i exemples de cada concepte i d'establir la connexió existent entre ells.

Claus

Posar atenció en els diferents nivells de la salut (salut física, salut mental, etc.).

Salut global: disciplina que té com a propòsit formar, investigar i actuar respecte a problemes, determinants i solucions, de caràcter transnacional, per millorar la salut i l'equitat en la salut a nivell mundial.

Determinants socials de la salut: són les circumstàncies en què les persones neixen, creixen, viuen, treballen i envelleixen, inclòs el sistema de salut. Aquestes circumstàncies són el resultat de la distribució dels diners, el poder i els recursos a nivell mundial, nacional i local, que depèn al seu torn de les polítiques adoptades. Expliquen la major part de les desigualtats sanitàries, de les diferències injustes i evitables observades en un país i entre països pel que fa a la situació sanitària.

Dret a la salut: és un dret inclusiu i comprèn un ampli conjunt de factors que poden contribuir a una vida sana: l'aigua potable salubre, el sanejament adequat, l'alimentació segura i unes condicions laborals saludables, entre altres.

2. DOCUMENTAL "LA FEBRE DE L'OR"

Objectiu: visibilitzar l'impacte en la salut de la mineria artesanal d'or

Durada: 60 minuts

Material: ordinador, projector, pantalla, altaveus, connexió a internet, folis i bolígrafs, pissarra i retolador

Dinàmica:

- a) (25') Es projecta "[La febre de l'or](#)" (24'43"), un documental de Medicus Mundi Mediterrània, gravat a Moçambic, que mostra la dura vida dels miners i l'impacte ambiental i social de la mineria artesanal d'or.
- b) (15') Crear grups de 4-5 persones que hauran de debatre internament sobre com el treball a la mina afecta la salut de totes les persones que treballen i viuen al seu voltant. Pot ser útil escriure a la pissarra paraules que ajudin a la reflexió:
SALUT FÍSICA
SALUT MENTAL
SALUT SEXUAL I REPRODUCTIVA
SALUT DE LA INFÀNCIA
- c) (20') Posada en comú del treball fet pels grups.

Clau

Convidar el grup a pensar en la salut en el seu sentit més ampli. És important que el grup tingui en compte a totes les persones que apareixen en el documental: **els miners, els nens i les dones**. També pot ser interessant reflexionar sobre l'impacte en la salut d'altres persones que no apareixen en el documental, però que igualment es veuen afectades per la mineria artesanal.

3. MINERALS I SALUT

Objectiu: visibilitzar com l'extracció de minerals té un gran impacte en la salut.

Durada: 65 minuts

Material: ordinador, projector, pantalla, connexió a internet, folis i bolígrafs

Dinàmica:

- a) (5') Projectar les dues càpsules vídeo:
#1 [Com s'extreu l'or de manera artesanal?](#) (2'29")
#2 [La salut en la zona minera](#) (2'04")
- b) (10') Debatre breument sobre el contingut dels vídeos.
- c) (30') Crear 5 grups i que cada grup faci una recerca qualitativa sobre la manera d'extreure i l'impacte en la salut dels principals minerals crítics en el vehicle elèctric: cobalt, níquel, liti, terres rares.
- d) (20') Posar en comú els resultats.

Clau

La recerca també es pot dur a terme en horari extraescolar per tal que els grups disposin de més temps per buscar informació. Aquest [informe](#) de Medicus Mundi Mediterrània esmentat prèviament **aporta dades sobre els impactes socioambientals i en la salut dels minerals crítics**.

EIX EMERGÈNCIA CLIMÀTICA

El planeta Terra afronta una emergència climàtica sense precedents, provocada per l'augment de les emissions de gasos d'efecte hivernacle, principalment a causa de l'activitat humana. Aquests gasos atrapen la calor solar i tenen un paper important en el manteniment de la temperatura global que permet la vida. No obstant això, l'augment de la seva concentració ha provocat un desgast accelerat de la capa d'ozó i un augment de la temperatura global, amb conseqüències devastadores per a tots els ecosistemes del planeta.

Les principals causes de l'emergència climàtica són:

- **La combustió de combustibles fòssils**, com ara el carbó, el petroli i el gas natural, per a la producció d'energia. Aquesta activitat és la principal responsable de l'augment de les emissions de diòxid de carboni, el gas d'efecte hivernacle més abundant a l'atmosfera.
- **La desforestació**, que redueix la capacitat dels boscos per absorbir diòxid de carboni de l'atmosfera.
- **L'agricultura intensiva**, que genera emissions de metà, un altre gas d'efecte hivernacle potent.
- **La indústria**, que també genera emissions de gasos d'efecte hivernacle.

L'emergència climàtica és un problema global que requereix una solució global.

La transició ecosocial és una resposta a l'emergència climàtica que proposa un canvi radical en el model de desenvolupament actual, per un model més sostenible i just. Aquest canvi implica abandonar el model extractivista i productivista actual, basat en el consum i la utilització intensiva de recursos naturals, per un model que prioritzi la conservació, la renovabilitat i la sostenibilitat.

La transició ecosocial implica diversos aspectes:

- Reorientar el sistema econòmic: passar d'un model basat en el creixement econòmic infinit a un model més sostenible i circular, que minimitzi el consum de recursos i maximitzi l'ús eficient i sostenible dels recursos disponibles.
- Transformar el sistema energètic.
- Promoure la mobilitat sostenible.
- Impulsar la producció i el consum sostenibles.
- Protegir i restaurar els ecosistemes, que tenen un paper vital en la regulació del clima i la protecció de la biodiversitat.

La transició ecosocial és un repte global que requereix un canvi radical en les nostres formes de producció, consum i relació amb la naturalesa. I cal fer aquesta transició respectant els drets humans, laborals i ambientals tant en el nord com en el sud globals.

Només a través d'una **transformació profunda** del nostre model de desenvolupament podrem afrontar l'emergència climàtica i construir un futur més sostenible i just per a totes les persones.

PER APROFUNDIR

- Greenpeace. [Canvi climàtic](#).
- Enginyeria Sense Fronteres (2023). [Joventut en acció per la justícia ambiental](#). Guia pedagògica per a la introducció de la justícia ambiental a les aules.

ACTIVITATS

1. DOCUMENTAL "HOME"

Objectius: conèixer la història de la vida a la Terra i connectar amb la vulnerabilitat del planeta i de l'espècie humana.

Material: ordinador, pantalla, projector, altaveus, connexió a internet

Durada: 2 hores 30 minuts

Dinàmica:

- a) (2 hores) Projectar "[Home](#)" (1h 58'25"), documental dirigit per Yann Arthus-Bertrand, activista mediambiental i social, director i fotògraf francès. Es va estrenar l'any 2009 i inclou vistes aèries de diversos llocs d'arreu del món. La veu d'un narrador explica la història del planeta Terra des del seu inici fins al present, i de l'impacte de la vida humana i del sistema de consum. S'exploren les causes de l'emergència climàtica des dels seus orígens, i les conseqüències que té sobre la fauna, la flora i la vida humana.
- b) (30') Es debat en plenària. Algunes preguntes para ajudar a la reflexió:
 - Què us ha semblat la pel·lícula?
 - Què és el que us ha agradat més?
 - Com us fa sentir veure la història de la humanitat en menys de dues hores?
 - Quins dels impactes de la vida humana en la terra us han cridat més l'atenció? Per què?
 - Què en penseu de la frase "és massa tarda per ser pessimistes"? Com us fa sentir?
 - En relació a la part final del documental, quines altres accions es podrien emprendre per esdevenir una espècie més sostenible?
 - El títol d'aquest documental és HOME. Quin podria ser un títol alternatiu i per què?

Clau

El documental té més de catorze anys, però encara és ben actual, ja que s'ha fet molt poc en els darrers anys per revertir la situació de degradació del medi ambient. A través de la seva projecció i de les meravelloses imatges que el componen, es vol fomentar la connexió entre la història del planeta i els esdeveniments casuals que han permès a la humanitat desenvolupar-se de la manera en què ho ha fet. Es tracta d'explorar el temps profund, de comprendre les condicions excepcionals que, al llarg dels segles, han permès la presència de la vida humana. Poder veure i reconèixer aquesta majestuosa oportunitat permet connectar amb la vulnerabilitat d'avui i amb la importància de passar a l'acció per l'emergència climàtica, amb optimisme i força.

2. L'EMERGÈNCIA CLIMÀTICA

Objectius: aprofundir en les causes i en les conseqüències de l'emergència climàtica i reflexionar sobre les possibles solucions.

Material: 32 targetes de causes, conseqüències i possibles solucions de l'emergència climàtica (fitxa #2 per fotocopiar), cinta adhesiva.

Durada: 55 minuts

Dinàmica:

- a) (5') Es divideix la classe en 5 grups i s'entrega a cada grup un set de targetes (6-7) amb fotos barrejades de les causes, les conseqüències i les possibles solucions de l'emergència climàtica. Procurar que cada grup rep almenys 2-3 targetes de causes i conseqüències i 1 targeta de solucions.
(10') En 10 minuts els grups han de relacionar les targetes.
- b) (20') En plenària, es posa en comú el treball fet pels grups. Cada grup presenta a la pissarra el seu treball i penja les targetes amb cinta adhesiva.
- c) (20') Al final, a la pissarra hi quedarà un mural. Dibuixar les connexions entre les targetes i pensar conjuntament més solucions.

Claus

És important acabar la dinàmica dedicant temps a les possibles solucions.

CAUSES: agricultura intensiva, black friday, combustible fòssils, consum excessiu, desforestació, emissions de la ramaderia, emissions del transport, sistema de producció.

CONSEQÜÈNCIES: augment de temperatura, augment del nivell del mar, desertificació, desglaç, eco ansietat, escalfament dels oceans, escassetat d'aigua, fenòmens meteorològics extrems, incendis, més desigualtat, onades de calor, pèrdua de biodiversitat, refugiats climàtics, producció d'aliments (la producció agrícola pot veure's afectada per les variacions de temperatura, les sequeres, els fenòmens extrems, les inundacions, per exemple, el delta del Nil).

SOLUCIONS: activisme climàtic, consum responsable, economia circular, decreixement (una proposta socioeconòmica que defensa una reducció voluntària del consum i de la producció per assegurar la supervivència del planeta i aconseguir un benestar social i ambiental més just i sostenible), desobediència civil (l'any 2019, Extinction Rebellion va dur a terme una sèrie de protestes en diverses ciutats europees per pressionar els governs a prendre mesures urgents davant la crisi climàtica i ecològica), mobilització ciutadana (el setembre de 2019, 300 entitats ecologistes i veïnals d'arreu del territori van confluïr a Barcelona per protestar contra el projecte d'Aena d'ampliació de l'aeroport).

3. DOCUMENTAL "EL TEMPS QUE RESTA"

Objectius: conèixer les accions, les motivacions i les estratègies del moviment climàtic

Material: ordinador, pantalla, projector, altaveus, connexió a internet

Durada: 60 minuts

Dinàmica:

- a) (40') Projectar [“El temps que resta”](#) (36'54"), un documental de l'ODG que explica com, en un context d'emergència, el moviment de justícia climàtica fa un pas endavant. Molt marcat per l'energia de la gent jove, organitzada en els Fridays for Future, i per la determinació de col·lectius de desobediència civil com Extinction Rebellion o 2020 Rebelión por el Clima, el documental posa en valor tota la feina feta pel moviment creant xarxa, connectant empaties, aprenent dels ecofeminismes i de sud global i, en definitiva, eixamplant el marc de la justícia climàtica.
- b) (20') Es formen grups de 4-5 persones i es dona a cada grup una frase extrapolada del documental perquè hi reflexionin, pensant si hi estan d'acord o en contra, si la frase expressa un concepte, una realitat nova o alguna cosa que ja coneixien, etc. Es pot donar 2-3 frases a tots els grup o bé una frase diferent a cada grup.
- c) (20') Es fa la posada en comú.

Les frases:

- “Sin planeta no hay futuro”, activistes durant una acció.
- “Cuando miramos al capitalismo actual lo que podemos ver es que se ha acabado conformando un modelo que es económico, pero que es político y también cultural, que directamente le ha declarado guerra a la vida”, Yayo Herrero – Ecologistas en Acción i Foro Transiciones.
- “La única esperanza que tenemos es empezar este camino (de resistencia y activismo) y construir resistencias de forma colectiva, ir aprendiendo y formándonos en el camino”, Andreas – La transicionera i El Salmorejo Rebelde.
- “El riu és com un parent nostre, com éssers estimats de la gent. Allà és on fem els baptismes de les criatures dins de la nostra cultura, allà les nostres criatures creixen, coneixen la història del nostre poble. El riu és la història del meu poble Pataxó Hà-Hà-Hàe, és una forma de subsistència i de cultura espiritual per nosaltres”, Kupira – Pataxó Hà-Hà-Hàe.

Clau

És important comentar la magnitud de la crisi climàtica i, alhora, el gran potencial que tenen els moviments socials que intenten fer visible el problema i exigir l'actuació dels governs. **Cal destacar el protagonisme de la gent jove en l'activisme climàtic, com a motor pel canvi que necessitem.**

EIX JUSTÍCIA GLOBAL

No hi ha una definició única de justícia global, és un concepte complex que ha estat objecte de debat durant segles. En general, es refereix a la idea que tots els éssers humans, independentment de la seva nacionalitat, raça, gènere o condició econòmica, tenen dret a viure en un món just i equitatiu.

L'any 2014, Lafede.cat va elaborar aquesta definició: “La justícia global té com a objectiu la transformació de les relacions de poder que generen desigualtats arreu, mitjançant – entre d’altres – la redistribució dels béns i l’educació per una ciutadania global.”

Assolir la justícia global és tot un desafiament en el món actual. D’una banda, el sistema econòmic es fonamenta en les desigualtats i en la vulneració de drets humans, laborals i ambientals. D’altra banda, enfronta grans reptes com ara l’escalfament global, la urbanització de la població mundial, la polarització política o l’expansió dels règims autoritaris.

Per tant, la resposta a tots aquests problemes ha de ser àmplia, proposant solucions que abordin múltiples dimensions de la realitat, com poden ser:

- La justícia ambiental, que busca crear un món on totes les persones tinguin dret a un ambient saludable, apostant per activitats econòmiques sostenibles, distribució equitativa dels impactes ambientals, accés just i equitatiu als béns comuns, ús responsable dels recursos naturals.
- La justícia econòmica, que busca crear una economia que sigui justa, sostenible, compromesa amb la comunitat i que prioritzi la satisfacció de les necessitats humanes per sobre del lucre, mitjançant el canvi en les relacions de treball, les formes de producció i consum, i les finances globals que causen desigualtats.
- La justícia de gènere, que busca crear una societat més justa i igualitària per a totes les persones, independentment del seu gènere, raça, orientació sexual o qualsevol altra característica, que qüestiona el sistema heteropatriarcal i racista, que lluita en contra de la feminització de la pobresa i la precarietat, que promou l’ètica de la cura.
- La justícia social, que busca crear un món més just, amb igualtat d’oportunitats i drets humans, pau social, distribució justa dels béns i serveis, construint una societat democràtica i participativa, assegurant el dret al refugi, a la migració i la no discriminació.

PER APROFUNDIR

- LaFede.cat (2020). [*Educar per a futurs alternatius. Guia d’Educació per a la Justícia Global*](#). Barcelona.
- LaFede.cat (2014). [*Treballar per la justícia global en un món global*](#). Barcelona.
- Rubio, L. i Lucchetti, L. (2016). [*APS, pau, drets humans i solidaritat. Noves propostes d’educació per a la justícia global*](#). Barcelona.

ACTIVITATS

1. VOCABULARI I DEFINICIONS

Objectius: crear un vocabulari apropiat sobre la justícia global per poder entendre millor la realitat.

Material: Pissarra, retoladors/guix

Durada: 50 minuts

Dinàmica:

- a) (5') Es formen grups de 4-5 persones i s'escriuen a la pissarra les següents paraules: *overshotday*, responsabilitat ampliada del productor, educació per la justícia global.
- b) (15') Els grups han d'identificar el significat dels conceptes a la pissarra, tractant d'arribar a una definició.
- c) (30') En plenària, una persona representant de cada grup comparteix els resultats. Es veurà quines definicions i exemples coincideixen, on hi ha confusió o poca informació, amb l'objectiu d'arribar entre tot el grup a una definició i exemples de cada concepte i la connexió existent entre ells.

Clau

Overshotday: el Dia del Deute Ecològic és el dia de l'any en què la humanitat ha esgotat el pressupost de la naturalesa per a l'any.

Responsabilitat ampliada del productor: en el camp de la gestió de residus, la responsabilitat ampliada del productor és una estratègia per agregar tots els costos ambientals associats a un producte, al llarg del cicle de vida del producte, al seu preu de mercat.

Educació per justícia global: s'entén com un procés de coneixement i d'anàlisi crítica de la realitat que vincula l'acció local i la seva dimensió global. La seva finalitat és promoure una consciència crítica envers les causes que generen desigualtats i conflictes. També contribueix al canvi d'actituds i pràctiques que han de fer possible una ciutadania responsable, respectuosa i compromesa amb la transformació social (Rubio i Lucchetti, 2016).

2. FEM ACTIVISME

Objectius: inspirar el grup amb accions i campanyes dels moviments socials

Material: projector, pantalla, ordinador, altaveus, connexió a internet

Durada: 50 minuts

Dinàmica:

- a) (30') Projectar vídeos inspiradors de campanyes de sensibilització o d'accions d'ONG i moviments ambientalistes.
- b) (20') Debatre en grup, valorant quin és el vídeo que ha agradat més, quina acció resulta més atractiva per involucrar-s'hi, quin tipus d'acció o campanya de sensibilització es voldria organitzar.

#animació digital

[Ken deja a Barbie](#) - Greenpeace (1'52'')

[Wake up call](#) – The Gaia Fondation (5'57'')

#resum d'accions

[Stay grounded!](#) – ClimAcció! Barcelona (2'14'')

[¿Cómo invierten los bancos...? \(cámara oculta\)](#) – Campanya Banca Armada (2'38'')

[We are all made of fire](#) – Extinction Rebellion (3'45'')

#vídeos pel canvi

[Desconnecta't del capitalisme, instal·lat les alternatives!](#) – Setem (0'21'')

[Estos bancos tienen algo en común con sus clientes...](#) – Campanya Banca Armada (2'10'')

[Kit Kat. El chocolate crujiente que destruye los bosques](#) - Greenpeace (59'')

#càpsules fetes per estudiants

[És el nostre món. Actuem!](#) – Institut Arnau Cadell i Medicus Mundi Mediterrània (3'08'')

[És el nostre món. Despertem](#) - Institut Torrent dels Arous i Medicus Mundi Mediterrània.

[Minerium 20 PRO Max! Vols un mòbil de dubtosa procedència?](#) Institut Vila de Gràcia i Medicus Mundi Mediterrània (2'35'')

Clau

Destacar que el primer vídeo, titulat "Ken deja a Barbie", de Greenpeace, va formar part d'una gran campanya de sensibilització que va portar a l'empresa de joguines Mattel a trencar el contracte amb l'empresa que li proporcionava les caixes, fabricades amb paper vinculat a la desforestació dels boscos tropicals d'Indonèsia. Més informació, [aquí](#).

3. LA NOSTRA CAMPANYA DE SENSIBILITZACIÓ

Objectius: fomentar la pràctica de l'activisme i de la participació ciutadana

Material: papers, bolis

Durada: 60 minuts

Dinàmica:

- a) (40') Es formen grups de 4-5 persones. En 40 minuts han de pensar una campanya de sensibilització relacionada amb la justícia global, en general, o bé amb algun tema concret (de justícia de gènere, justícia econòmica, justícia ambiental, justícia social).
- b) Escriure a la pissarra els elements clau de la seva campanya:
 - la problemàtica que es vol solucionar i el context general
 - l'objectiu de la campanya (sensibilitzar sobre..., generar un canvi d'hàbits...)
 - el públic objectiu (la gent jove, la ciutadania, el professorat, les famílies...)
 - les accions concretes de la campanya (punt lila en tots els esdeveniments de l'institut, mercat de segona mà, publicació mensual sobre els temes de justícia global...)
 - els recursos necessaris (hores de treball, diners per imprimir materials...)
 - la difusió (via xarxes socials, creant una web, a través de la ràdio local...)
- c) (20') Els grups posen en comú el treball que han fet. Es poden deixar 5 minuts per tal que els altres grups facin propostes de millora.

Clau

Per crear una bona campanya de sensibilització és fonamental tenir en compte algunes pautes: la creativitat i claredat del missatge, oferir alternatives a l'abast del públic objectiu, treballar en xarxa amb altres entitats i agents de la societat civil, motivar a l'acció, demanar compromís i, si és possible (no és imprescindible), brindar certa diversió.

Minerals crítics en conflicte: actuem des de la justícia ambiental i el consum responsable!

Guia didàctica elaborada per Medicus Mundi Mediterrània

Barcelona, 2024

Autora: Sara Manserra

C/ Pau Alsina 112, 1r pis. Edifici Pòdium
08024, Barcelona
934184762
mediterrania@medicusmundi.es

Amb el suport de:

Aquest document té llicència Creative Commons

El contingut d'aquesta guia és responsabilitat exclusiva de Medicus Mundi Mediterrània i no reflecteix necessàriament l'opinió de la Diputació de Barcelona.

Trabajamos para crear valor

Trabajamos en las siguientes disciplinas para continuar avanzando con éxito en nuestro compromiso cero emisiones netas 2050.

Cambio climático

Hemos diseñado nuestra hoja de ruta ante el cambio climático para reducir la intensidad de nuestras emisiones de gases de efecto invernadero.

Economía circular

Modelo de producción y consumo que garantiza el crecimiento sostenible en el tiempo.

Medioambiente

Estamos comprometidos con la protección del medioambiente y priorizamos las acciones que minimicen los posibles impactos.

Causes

AGRICULTURA INTENSIVA

BLACK FRIDAY

COMBUSTIBLES FÒSSILS

CONSUM EXCESSIU

CONSUM EXCESSIU

DESFORESTACIÓ

EMISSIONS DE LA RAMADERIA

EMISSIONS DEL TRANSPORT

SISTEMA DE PRODUCCIÓ

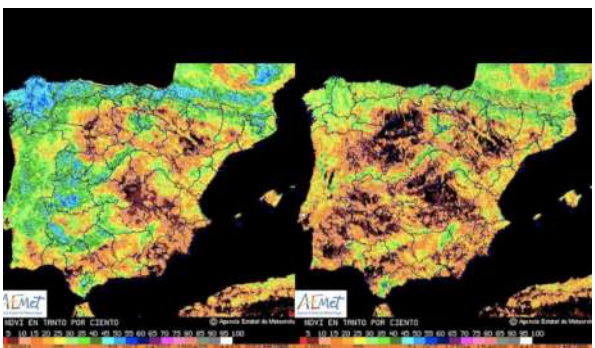
Consequencies

AUGMENT DE LA TEMPERATURA

AUGMENT DEL NIVELL DE MAR

DESERTIFICACIÓ

DESGLAÇ DE LES GLACERES

ECO ANSIETAT

ESCALFAMENT DELS OCEANS

ESCASSETAT D'AIGUA

FENÒMENS CLIMÀTICS EXTREMS

INCENDIS

INCENDIS

MÉS DESIGUALTATS

ONADES DE CALOR

PERDUDA DE BIODIVERSITAT

PRODUCCIÓ D'ALIMENTS

REFUGIATS CLIMÀTICS

Possibles solucions

ACTIVISME CLIMÀTIC

CONSUM RESPONSABLE

DECREIXEMENT

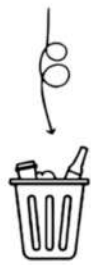

DESOBEDIÈNCIA CIVIL

LINEAR
ECONOMY

RECYCLING
ECONOMY

CIRCULAR
ECONOMY

ECONOMIA CIRCULAR

MOBILITZACIÓ CIUTADANA